



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT



Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Glasbena šola

Izobraževalni program: Glasba

Predmet: DIATONIČNA HARMONIKA

Učni načrt

Ljubljana 2022

DIATONIČNA HARMONIKA

Učni načrt

Izobraževalni program GLASBA, GLASBENA ŠOLA

Dopolnitve (2021) učnega načrta za predmet diatonična harmonika v poglavjih 5.1 (Minimalni standardi znanja) in 6.1 (Didaktična priporočila za doseganje minimalnih standardov znanja) so pripravili: dr. Nejc Sukljan (vodja delovne skupine za petje, pevski zbor, diatonično harmoniko, tamburice in tolkala), Zoran Lupinc, Anton Sotošek in Boris Razboršek

Uredili: mag. Ivan Florjanc, dr. Branka Rotar Pance, Magdalena Međeral

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Simona Kustec

Za zavod: dr. Vinko Logaj

Objava na spletnih naslovih:

<https://www.gov.si teme/programi-v-glasbenem-izobrazevanju/>

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Glasbena-sola/Ucni-nacrti/Posodobljeni-ucni-nacrti/UN_diatonicnaharmonika_GS_posodobljeni.pdf

Prva spletna izdaja

Ljubljana 2022

Posodobljeni Učni načrt za predmet Diatonična harmonika, izobraževalni program Glasba, je Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje določil na 218. seji, dne 16. 12. 2021.

Izobraževalne programe Predšolska glasbena vzgoja, Glasbena pripravnica in Plesna pripravnica ter učne načrte, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 49. seji dne 11. 4. 2002, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so bili objavljeni v Uradnem listu RS št. 45/02. Izobraževalna programa Glasba in Ples ter učne načrte, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 56. seji dne 20. 3. 2003, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so objavljeni v Uradnem listu RS št. 55/03. Dopolnjeni predmetnik in učne načrte za program Glasba, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 127. seji dne 19. 11. 2009, je sprejel pristojni minister za izobraževanje in so objavljeni v Uradnem listu RS št. 11/10.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://www.cobiss.si/)-ID [97266179](https://www.cobiss.si/urn:nbn:si:zbva:97266179)

ISBN 978-961-03-0620-7 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Sestavljavci izobraževalnih programov in učnih načrtov

Izobraževalni program Glasba

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Člani nacionalne komisije so bili tudi koordinatorji razširjenih predmetnih skupin za godala in brenkala, pihala, trobila in tolkala, instrumente s tipkami in petje, orkester in komorno igro ter nauk o glasbi in solfeggio.

Učne načrte za predmete: violina, viola, violončelo, kontrabas, flavta, oboa, klarinet, fagot, saksofon, rog, trobenta, pozavna, tuba in druga konična trobila, tolkala, petje, klavir, harmonika, orgle, kitara, harfa, kljunasta flavta, diatonična harmonika, citre, tamburice, orkester, komorna igra ter nauk o glasbi in solfeggio so na podlagi učnih načrtov za glasbene šole, ki jih je sprejel Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije dne 27. 9. 1979 oziroma 16. 4. 1992 (orgle), pripravili: Draga Ažman, Kristina Babič, Martin Bajde, Marcos Bajuk, Jože Balažič, Volodja Balžalorsky, Renata Bauer, Dalibor Bernatovič, Vlasta Bezjak, Andžela Blažeka, Željko Bradič, Tatjana Šporar Bratuž, Jernej Brence, Ksenija Trotovshek Brlek, Sonja Cigan, Bojan Cvetrežnik, Matjaž Drevenšek, Boris Dvoršak, Maja Gogala Dvoršak, Tatjana Dvoršak, Darinka Fabiani, Mateja Ferenčak, Simona Fisher, Marija Feguš Friedl, Cita Galič, Slavko Goričar, Drago Gradišek, Jelka Grafenauer, Jožica Grebenšek, Hinko Haas, Tomaž Habe, Karmen Hlade, Žarko Ignjatović, Jakob Ivan, Jasenka Jelačić, Lučka Joksič, Marinka Kukec Jurič, Ileana Bratuž Kacjan, Janja Kipič, Mateja Prem Kolar, Albert Kolbl, Jolanda Korat, Ruda Ravnik Kosi, Polona Kovač, Eva Kranjčan, Marija Kregar, mag. Igor Krivokapič, Dragutin Križanič, Peter Kruder, Karel Leskovec, Venčeslav Lenarčič, Boštjan Lipovšek, Andrej Lorber, Matija Lorenz, Tomaž Lorenz, Zoran Lupinc, Majda Lužnik, Svetlana Marinković, Lidija Maletič, Zdenka Kristl Marinič, Zoran Marković, Milivoj Matković, Marjetka Minič, Peter Napret, Jerko Novak, dr. Breda Oblak, Marija Okoliš, Igor Oulokin, dr. Branka Rotar Pance, Lidija Pavlica, Barbara Pibernik, Tomaž Plahutnik, Darij Pobega, Metka Podpečan, Saša Potisk, Robert Prednik, Bronka Prinčič, mag. Majda Zaveršnik Puc, Dušan Remšak, Vildana Repše, Božo Rogelja, Ivanka Ropas, Vita Gregorc Rošker, dr. Janja Črčinovič Rozman, Miro Saje, Barbara Sevšek, Doroteja Cestnik Spasić, Robert Stanič, Robert Stopar, Dušanka Stražar, Marjan Stropnik, Vesna Stropnik, Zlatko Špoljar, Franc Štuhec, Dolores Šturman, Borivoj Šurbek, Milan Švagan, Damir Tkavc, Metod Tomac, Miro Tomšič, Mile Trampuš, Mojca Tratar, Vojko Trnjek, Mojca Volavšek, Fanika Vošnjak, Oto Vrhovnik, Nina Venier Zalokar, mag. Ema Zapušek, Janez Zavec, Ivana Ziherl, Blaž Zupan, Stanko Žagar, Lidija Žefran, Andreja Žel, Nikolaj Žličar in Franc Žugelj.

Jezikovni pregled: Janko Potrata

Dopolnjeni predmetnik in učne načrte v izobraževalnem programu Glasba, ki jih je na 127. seji dne 19. 11. 2009 določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje, je pripravila Nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v sestavi: Drago Arko – predsednik, mag. Tomaž Faganel, mag. Ivan Florjanc, Marija Gombač, Primož Malavašič, Matej Selan, dr. Dragica Žvar, Januš Rasiewicz, Mateja Valič Presetnik, Tomaž Buh, Marija Gregorc, Zdravko Hribar in Anton Savnik.

V razširjenih predmetnih skupinah za posamezna področja pa so sodelovali še: Franc Žugelj, Miro Saje, Matjaž Jevšnikar, Drago Gradišek, Albert Kolbl, Igor Krivokapič, Matej Zupan, Božo Rogelja, Slavko Goričar, Matjaž Drevenšek, Milan Švagan, Martin Bajde, Miro Tomšič, Vildana Repše, Mile Kosi in Kristian Kolman.

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izobraževalna programa Predšolska glasbena vzgoja in Glasbena pripravnica

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Učne načrte so pripravili:

Marija Gregorc, dr. Barbara Sicherl - Kafol, Anton Gorjanc, Marija Okoliš in Irena Rigo.

Izobraževalna programa Plesna pripravnica in Ples

Je pripravila Nacionalna komisija za vsebinsko prenovu glasbenega šolstva v sestavi: red. prof. dr. Primož Kuret – predsednik, mag. Franci Okorn – namestnik predsednika in člani mag. Dimitrij Beuermann, Tomaž Buh, Anton Gorjanc, Marija Gregorc, Zdravko Hribar, mag. Ivan Marin, Matej Selan, Viktor Zadnik in Marjetka Loborec (strokovna tajnica).

Učne načrte so pripravili:

Balet: Matej Selan, Iko Otrin in Vlasta Veselko,

Sodobni ples: Jana Kovač Valdes, Ana Vovk Pezdir, Petra Pikalo in Vlasta Veselko,

Plesna pripravnica: Matej Selan, Jana Kovač Valdes, Alenka Tomc in Iko Otrin.

Dopolnitve učnih načrtov (minimalne standarde znanja in didaktična priporočila za doseganje minimalnih standardov znanja) ter znanja izvajalcev za programe Predšolska glasbena vzgoja, Glasbena pripravnica, Plesna pripravnica, Glasba in Ples, ki jih je določil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na 218. seji dne 16. 12. 2021, je pripravila Nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v sestavi: red. prof. mag. Ivan Florjanc – predsednik, Drago Arko, dr. Dimitrij Beuermann, Magdalena Međeral, Helena Meško, Helena Valerija Krieger, Marko Možina, Dejan Prešiček, dr. Nejc Sukljan in Boris Štih.

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Kazalo vsebine

1 OPREDELITEV PREDMETA.....	5
2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA	5
3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – DEJAVNOSTI.....	7
4 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – VSEBINE	9
5 STANDARDI ZNANJA	20
5.1 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	20
6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	22
6.1 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA DOSEGANJE MINIMALNIH STANDARDOV ZNANJA.....	22
7 IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI	23

1 OPREDELITEV PREDMETA

Prvo harmoniko je leta 1821 skonstruiral Nemeč F. Buschmann in jo imenoval ročna eolina. Leta 1929 je C. Demian na Dunaju predstavil in prijavil patent predhodnice diatonične harmonike z nazivom accordion, istega leta je C. Wheatstone v Londonu prikazal šesterkotno koncertino. To je kasneje izpopolnil H. Band in po njem se nemška različica imenuje bandoneon. Tako umetniki kot skladatelji so ga prezirali, vendar je kmalu postal priljubljeno mornarsko in ljudsko glasbilo. Končno so na Dunaju izdelali melodeon z eno vrsto tipk v diskantu, ki je akustično zelo podoben ustnim orglicam in je predhodnik diatonične harmonike.

Na Štajerskem je v sedemdesetih letih devetnajstega stoletja nastala trivrstna diatonična harmonika, ki se je zaradi svojih značilnosti kmalu razširila po vsej Evropi in prevzela vodilno vlogo pri izvajanju ljudske, predvsem plesne glasbe. Pri nas so jo imenovali kar harmonika ali ramonika, orgle, mehi, fude, šumele, mešiček in še kako drugače, najpogosteje pa z germanizmom »frajtonarica«.

Diatonična harmonika je zelo priročna za igranje ljudske glasbe, posebno še za spremljavo ljudskih plesov. Potreben plesni ritem dajejo močno zveneči basi, ki dobijo barvo, podobno helikonovim, zato jo nemalokrat imenujejo helikonka.

Tudi pri diatonični harmoniki razvoj še poteka, vendar je trenutno najprimernejše glasbilo s tremi vrstami v diskantu, z enim dodanim gumbom ter dodatnim basom na basovski strani. Vsekakor pa diatonične harmonike ne moremo primerjati s kromatično, saj ima drugačne značilnosti in drug namen. Literatura, ki jo uporabljamo, mora temeljiti predvsem na ljudski in narodnozabavni melodiki, da bo glasbilo ostalo ljudsko, obenem pa je treba spodbujati novosti, ki bi res prispevale k razvoju tega glasbila.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Učenci:

- razvijajo pozitiven odnos do ljudske glasbe in kulturne dediščine,
- razvijajo potrebe po glasbenem izražanju,
- razvijajo občutek za vrednotenje glasbe,
- razvijajo disciplino, koncentracijo, samokontrolo, vztrajnost, spomin, motoriko, psihofizično kondicijo in doslednost,
- spoznavajo zakonitosti glasbenega izraza in glasbenih oblik ob pomoči tehnike,
- navajajo se na individualno in skupinsko muziciranje,
- razvijajo izvajalske sposobnosti za obvladovanje inštrumenta,
- razvijajo delovne navade,
- se usposabljujejo za samostojno delo in nadaljnje glasbeno izobraževanje,
- razvijajo ritmični, melodični in harmonski posluš,
- razvijajo analitično zaznavanje notnega besedila in ga izvajajo na inštrumentu,
- negujejo pravilno držo telesa in inštrumenta pri igranju,
- razvijajo igranje brez notnega besedila s posnemanjem in improvizacijo,
- spoznavajo glasbeno zapuščino iz ljudskega izročila,

- razvijajo pravilen odnos do ljudske in tudi narodnozabavne glasbe – do tistih, ki so z narodnozabavno glasbo popularizirali diatonično harmoniko pri nas in v svetu,
- se usposablja za zaznavanje analitičnega notnega zapisa in vsakovrstnih tabulatur (igranje po številkah, prijemkah, po slikovnem prikazu prijemov in njihovega transponiranja v kakršnokoli notacijo) in izvajanje na harmoniki,
- navajajo se na solistično muziciranje in muziciranje v različnih sestavih (duo, trio, kvartet, kvintet idr.).

3 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – DEJAVNOSTI

Učenci:	NIŽJA STOPNJA		VIŠJA STOPNJA
	1. in 2. razred	3. in 4. razred	5. in 6. razred
igrajo na diatonično harmoniko;	<ul style="list-style-type: none"> spoznajo diatonično harmoniko in njene značilnosti, uskladijo igro leve in desne roke, igrajo krajše skladbe, igrajo preprostejše etude, igrajo lestvice in preproste akorde, učijo se igranja z lista; 	<ul style="list-style-type: none"> učijo se igranja na pamet; igrajo zahtevnejše skladbe, igrajo diatonične lestvice v obsegu dveh oktav ter pripadajoče akorde, igrajo zahtevnejše etude, igrajo z lista, igrajo po slušni zaznavi, igrajo na pamet; 	<ul style="list-style-type: none"> igrajo zahtevne skladbe, razvijejo vse tehnične prvine, razvijejo igro z lista, igrajo na pamet, igrajo v različnih glasbenih sestavih, igrajo diatonične lestvice, igrajo samostojno naučene skladbe, igrajo zahtevnejše etude, igrajo variacije k melodiji;
solfedžirajo;	<ul style="list-style-type: none"> pojejo skladbe, ki jih igrajo, štejejo dobe, natančno upoštevajo trajanje tonov; 	<ul style="list-style-type: none"> pojejo skladbe, ki jih igrajo, štejejo dobe, natančno upoštevajo trajanje tonov, pojejo melodije v homofonih skladbah; 	<ul style="list-style-type: none"> pojejo skladbe, ki jih igrajo, štejejo dobe, natančno upoštevajo trajanje tonov;
oblikujejo zvok;	<ul style="list-style-type: none"> oblikujejo posamezen ton, povežejo tone v skupine, uporabijo preproste dinamične kontraste (glasno, tiho), obvladajo osnovno mehovno tehniko, uporabijo non legato ter legato artikulacijo; 	<ul style="list-style-type: none"> uporabijo dinamične kontraste (p, mp, mf, f), obvladajo zahtevnejšo mehovno tehniko, uporabijo legato, non legato in staccato artikulacijo; 	<ul style="list-style-type: none"> nadzorujejo trajanje in kakovost tona (jakost, barva), obvladajo zahtevno mehovno tehniko, uporabijo artikulacijo vseh vrst, širijo dinamični razpon;
igrajo v skupini;	<ul style="list-style-type: none"> igrajo dvoglasne skladbe ob učiteljevi spremljavi ali obrnjeno; 	<ul style="list-style-type: none"> navadijo se na skupinsko igro z lažjimi skladbami; 	<ul style="list-style-type: none"> igrajo zahtevne skladbe v različnih zasedbah;
ustvarjajo;	<ul style="list-style-type: none"> posnetke svojega igranja; 	<ul style="list-style-type: none"> poslušajo posnetke svojega igranja in igranja drugih, izvajajo lastne skladbe; 	<ul style="list-style-type: none"> uporabijo sodobne učne pripomočke (video, računalnik, gramofon, kasetofon ...);
spoznavajo, ocenjujejo in vrednotijo glasbo.	<ul style="list-style-type: none"> razlikujejo značaje skladb (veselo, otožno, šaljivo, razigrano ...), prepoznajo razlike med grobim in kultiviranim igranjem. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenijo lastne izvedbe (nastopi) in razvijejo kritičen odnos do svojega igranja, ob poslušanju drugih primerjajo svoje znanje, 	<ul style="list-style-type: none"> oblikujejo kriterije vrednotenja glasbe s primerjavo lastnih skladb z drugimi (nastopi drugih učencev, koncerti, audio- in videoposnetki ...), izkustveno, razumsko in

		<ul style="list-style-type: none"> • razvijejo pozitiven tekmovalni duh. 	<ul style="list-style-type: none"> • čustveno ocenijo in ovrednotijo izvajano glasbo.
Dodatni pouk	Intenzivnejše razvijanje tehničnih in muzikalnih prvin do stopnje celovitega uresničevanja ciljev in brezhibnega obvladovanja vsebin, predpisanih za posamezni razred oziroma stopnjo izobraževanja.		

4 OPERATIVNI CILJI PREDMETA – VSEBINE

1. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

Desna roka:

- vaje za vse prste (legato, staccato) v F-duru,
- dvojemke: terce v F-duru (srednja lega).

Leva roka:

- osnovni basi, durovi akordi, menjalni basi v F-duru,
- igra staccato.

Meh:

- pravilno vodenje meha v odpiranju in zapiranju.

Muzikalne prvine:

- prva vpeljava k muzikalnim doživljajskim sposobnostim,
- oblikovanje tona,
- osnovna dinamična diferenciacija: f, mf, p,
- tempo zmeren.

Teoretične vsebine:

- imena not na notnem črtovju v violinskem in basovskem ključu,
- notne vrednosti: celinka, polovinka, polovinka s piko, četrtna, osminka in ustrezajoče pavze,
- takti: 4\4, 3\4, 2\4 in predtakt,
- vrednostni vezaj.

Lestvice:

- lestvica v F-duru enoglasno in v tercah čez eno oktavo v odpiranju in zapiranju,
- osnovni durov trozvok z obrati – razloženi in sočasno – v odpiranju in zapiranju.

Šole – metode:

- Z. Lupinc: Uvod v igranje na diatonično harmoniko 1,
- M. Trampuš: Godčevski priročnik,
- F. Štuhec: Diatonična harmonika 1,
- R. Stopar: Šola za diatonično harmoniko 1.

Skladbe:

- Na planincih, Moj očka ima konjička dva, Sekaj smrečico, Je bela cesta uglajena itd.,
- F. Štuhec: Slovenske narodne za diatonično harmoniko,
- L. Slak: Pod Poncami.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- durova lestvica s trozvokom in obrati v odpiranju in zapiranju,
- dve etudi, ena skladbica (na pamet).

2. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

Desna roka:

- vaje za vse prste (tudi portato) v B- in C-duru,
- dvojemke: terce v B- in C-duru (srednja lega),
- podlaganje palca,
- ožanje in širjenje roke.

Leva roka:

- osnovni basi, durovi akordi, menjalni basi v B- in C-duru,
- igra staccato,
- menjava lege roke.

Meh:

- zaključevanje tonov,
- ustavljanje meha.

Muzikalne prvine:

- osnovna dinamična diferenciacija: crescendo in diminuendo,
- tempo zmeren.

Teoretične vsebine:

- imena not pod črtovjem in nad njim v violinskem in basovskem ključu,
- notne vrednosti: šestnajstinka in šestnajstinska pavza,
- četrtnika s piko v $3\backslash 4$ in $2\backslash 4$ taktu in ustrezajoče pavze,
- takt: $3\backslash 8$,
- deljenje.

Lestvice:

- lestvici v B- in C-duru enoglasno in v tercah čez eno oktavo v odpiranju in zapiranju,
- osnovni durovi trozvoki z obrati – razloženi in sočasno – v odpiranju in zapiranju.

Šole – metode:

- Z. Lupinc: Uvod v igranje na diatonično harmoniko 1,
- M. Trampuš: Godčevski priročnik,
- F. Štuhec: Diatonična harmonika 2,
- R. Stopar: Šola za diatonično harmoniko 1.

Skladbe:

- V. Žagar: Slovenski ljudski plesi 006,
- Ljudska: V dolini tihi (prir. L. Slak),
- Ljudska: Pod to goro zeleno,
- Ljudska: Ljubica, lahko noč (prir. T. Kmetec),
- F. Štuhec: Slovenske narodne za diatonično harmoniko,
- P. Rančigaj: Narodne pesmi,
- L. Slak: Po dekle,
- F. Koschat: Snežni valček,
- Blumauer: Veselo v Kamnik.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- durova lestvica s trozvokom in obrati v odpiranju in zapiranju,
- dve etudi, dve skladbici (ena na pamet).

3. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

Desna roka:

- vaje za vse prste v vseh treh durih – ves tonski obseg,
- dvojemke: terce, sekste, oktave v vseh treh durih – ves tonski obseg.

Leva roka:

- lažje homofone vaje na basih (legato, staccato).

Meh:

- vodenje meha z uporabo gumba za zrak.

Muzikalne prvine:

- dinamika: pp, p, mf, f, ff,
- ritardando,
- tempo je zmeren,
- razvijanje muzikalnosti,
- uvajanje v skupinsko igranje.

Teoretične vsebine:

- sinkopa,
- notne vrednosti: osminka s piko v $3\frac{1}{4}$ in $2\frac{1}{4}$ taktu in ustrezajoče pavze.

Lestvice:

- tri ustrezajoče durove lestvice enoglasno, v tercah, sekstah in oktavah čez dve oktavi v odpiranju in zapiranju,
- tri ustrezajoče durove lestvice na basih,
- vsi durovi trozvoki z obrati, razloženi in sočasno v odpiranju in zapiranju čez dve oktavi.

Šole – metode:

- Z. Lupinc: Šola za diatonično harmoniko 2,
- M. Trampuš: Godčevski priročnik,
- F. Štuhec: Diatonična harmonika 3,
- R. Stopar: Šola za diatonično harmoniko 2.
- Skladbe: Arr. V. Žagar: Lojze Slak, zvezki 1, 2, 3,
- Ljudska: Eno rožco ljubim (prir. M. Kumer),
- Ljudska: Zlati časi (prir. L. Lipovnik),
- Ljudske v priredbi B. Franka: Po gorah je ivje, Hišca ob cest stoji, Uspavanka, Vandrovček, Tam na vrtni gredi,
- P. Rančigaj: Narodne pesmi,
- F. Štuhec: Skladbe za diatonično harmoniko,
- L. Slak: Kaj mi mar, S harmoniko na rajžo, Znana polka, Okrogla polka, Glas harmonike, Sosedov Francelj.

Skladbe:

- V. Žagar: Slovenski ljudski plesi 006,
- Ljudska: V dolini tihi (prir. L. Slak),
- Ljudska: Pod to goro zeleno,
- Ljudska: Ljubica, lahko noč (prir. T. Kmetec),
- F. Štuhec: Slovenske narodne za diatonično harmoniko,

- P. Rančigaj: Narodne pesmi,
- L. Slak: Po dekle,
- F. Koschat: Snežni valček,
- Blumauer: Veselo v Kamnik.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- durova lestvica (čez dve oktavi) s trozvokom in obrati v odpiranju in zapiranju,
- durova lestvica na basih,
- dve etudi, dve skladbi (ena na pamet).

4. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

Desna roka:

- vaje za vse prste v treh durih – ves tonski obseg,
- oktave z vmesno terco in oktave z vmesno seksto v treh durih,
- spremljava: tresenje v treh durih,
- menjava prstov,
- drsenje palca.

Leva roka:

- tehnične vaje in težje homofone vaje,
- vaje za razvijanje tempa,
- igranje homofonih melodij ob hkratnem spremljanju z desno roko.

Meh:

- akcentiranje,
- kombinirani portato.

Muzikalne prvine:

- bolj diferencirana dinamična igra,
- tempo hitrejši,
- skupinsko igranje,
- razvijanje notranjih slušnih predstav, slušnega nadzora, doživljanja, poustvarjanja in ustvarjanja.

Teoretične vsebine:

- triole v različnih artikulacijah,
- takti: 2\2 , 6\8, 9\8, 12\8.

Lestvice:

- durove lestvice v oktavah z vmesno terco in oktavah z vmesno seksto čez dve oktavi v odpiranju in zapiranju,
- durovi trozvoki z obrati, razloženi in sočasno v odpiranju in zapiranju – ves tonski obseg,
- tri ustrezajoče naravne molove lestvice čez dve oktavi v odpiranju in zapiranju,
- molovi trozvoki z obrati, razloženi in sočasno v odpiranju in zapiranju.

Šole – metode:

- Z. Lupinc: Šola za diatonično harmoniko 2,
- F. Štuhec: Diatonična harmonika 4,
- R. Stopar : Šola za diatonično harmoniko 2.

Skladbe:

- Arr. V. Žagar: Mihelič zvezki 1, 2, 3,
- Arr. V. Žagar: Moja dežela Slovenija,
- Ljudska: Moj fantič je prijezdil (prir. P. Kosec),
- Ljudska: Tam dol na ravnem polju (prir. A. Stanko),
- P. Rančigaj: Narodne pesmi,
- F. Štuhec: Skladbe za diatonično harmoniko,
- J. Schramell: Dunaj ostane Dunaj (prir. Z. Lupinc),

- L. Slak: Moja harmonika,
- F. Mihelič: Za konec tedna,
- S. V. Avsenik: Na Golici, Večer na Robleku, Kmetič praznuje, Veselo po domače,
- S. V. Avsenik: Dvajset najlepših skladb 1,
- M. Kovač: Čreda v galopu.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- durova in molova lestvica (čez dve oktavi) s trozvokom in obrati v odpiranju in zapiranju,
- dve etudi, dve skladbi na pamet.

Napredovanje

Za prehod na višjo stopnjo izobraževanja mora učenec na izpitu za 4. razred diatonične harmonike pokazati dobro obvladovanje vseh tehničnih in muzikalnih elementov igre in pridobiti pozitivno mnenje izpitne komisije.

5. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

Desna roka:

- igranje štirih in petglasnih prijemov v treh durih,
- vaje vseh prstov v hitrejšem tempu z basovsko spremljavo,
- zahtevnejše vaje za zapestje, podlaganje palca, menjave prstov,
- ležeči toni.

Leva roka:

- tehnične vaje v različnih artikulacijah.

Meh:

- bellows shake, vibrato.

Muzikalne vsebine:

- tagogika: cezura, ritardando, accelerando, korona,
- večje zahteve pri oblikovanju motiva in fraz,
- razvijanje pri prejšnjih razredih naštetih muzikalnih prvin,
- uvajanje v sposobnost notnega zapisovanja lažjih melodij in basovske spremljave.

Teoretične vsebine:

- transpozicija: 1 ton navzgor in 1 ton navzdol,
- glasbeni okraski,
- splošno poznavanje zgodovine diatonične harmonike in ljudske glasbe na Slovenskem.

Lestvice:

- durovi četverozvoki, razloženo in sočasno v odpiranju in zapiranju,
- dominantni septakord, razloženo in sočasno v odpiranju in zapiranju.

Šole – metode:

- Z. Lupinc: Šola za diatonično harmoniko 3,
- F. Štuhec: Diatonična harmonika 5,
- R. Stopar: Šola za diatonično harmoniko 3.

Skladbe:

- Arr. V. Žagar: Mihelič zvezek 3,
- Arr. V. Žagar: Moja dežela Slovenija,
- V. Ahačič: Slovenske ljudske pesmi 1,
- S. Žagar: Narodni plesi Slovenije,
- S. V. Avsenik: Dvajset najlepših skladb 1,
- J. Burnik: Na Gorenjskem, Po frajtonarsko,
- Z. Lupinc: Na zdravje, Spomladanska vedrina, Sosed Gašper, Pri Livijotu,
- Mravljak: Večer na vasi,
- F. Mihelič: Ples snežink, Majsko cvetje, Ko harmonika zapoje, Sprehod čez dobrave.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- durova in molova lestvica (čez dve oktavi) s četverzvoki in dominantnim septakordom z obrati v odpiranju in zapiranju,
- dve etudi: ena melodična, ena tehnična,
- dve skladbi na pamet.

6. RAZRED

Tehnične in muzikalne prvine ter teoretične vsebine:

Desna roka:

- vaje za hitrost,
- avtomatiziranje obvladanja tehničnih osnov.

Leva roka:

- spremljava različnih tipov skladb, ki niso le valček in polka.

Meh:

- obratno mehovanje.

Muzikalne vsebine:

- razvijanje sposobnosti za notno zapisovanje težjih melodij in basovske spremljave po slušni zaznavi,
- skupinsko igranje.

Teoretične vsebine:

- transpozicija: 2 tona navzgor in 2 tona navzdol,
- glasbeni okraski,
- spoznavanje raznih načinov zapisovanja tonov za diatonično harmoniko,
- znanje o dvo-, štiri-, petvrstni harmoniki, harmoniki s poltoni in klavirski harmoniki,
- poznavanje delov harmonike.

Lestvice:

- kvintakord z dodano seksto, nonakord,
- vsi možni akordi na diskantu in harmonsko neobičajni postopki.

Šole – metode:

- Z. Lupinc: Šola za diatonično harmoniko 3,
- F. Štuhec: Diatonična harmonika 6,
- R. Stopar: Šola za diatonično harmoniko 3.

Skladbe:

- S. Žagar, V. Žagar: Venčki narodnih pesmi Slovenije,
- V. Ahačič: Slovenske ljudske pesmi 2,
- J. Burnik: Dobro jutro,
- Z. Lupinc: Pod Šempolajem, Žvižgam in grem, Spomini, Zopet doma, S kolesom na pot,
- S. V. Avsenik: Od vasi do vasi (prir. Z. Lupinc),
- S. V. Avsenik: Melodija za tebe (prir. Z. Lupinc),
- F. Jurinčič: Holiday polka,
- F. Mihelič: Razposajena harmonika,
- T. Sotošek: Slovenski muzikant, Vražja polka, Na harmonikarskem pikniku.

Opombe:

Poleg že navedenih šol – metod, etud, skladb ipd., se lahko uporablja tudi druga ustrezna literatura.

Izpitne vsebine:

- durova in molova lestvica (čez dve oktavi) s kvintakordi z dodano seksto in nonakordi z obrati v odpiranju in zapiranju,

- dve etudi: ena melodična, ena tehnična,
- dve skladbi na pamet,
- ena lastna skladba.

5 STANDARDI ZNANJA

Nižja stopnja

V prvem in drugem razredu je težavnostna raven v glavnem omejena na krajše skladbice, ki pa jih mora učenec izvesti prepričljivo. Pri izvedbi mora pokazati poznavanje osnovnih teoretičnih znanj, kot je orientacija v notnem besedilu te težavnosti (toni, notne vrednosti do šestnajstinke, osnovni taktovski načini, ključi idr.), ter orientacijo v diskantu in basih. Že na tej stopnji sta pomembni karakterizacija skladb in oblikovna logika, ki se zaenkrat omejuje le na pesemsko obliko. Osnovna sredstva oblikovanja (dinamika, agogika, artikulacija) morajo biti razvidna in smotrno uporabljena. Tempo je počasen, vendar prilagojen značaju skladbe.

V tretjem in četrtem razredu se težavnost izbrane literature povečuje tako v tehnično-mehaničnem smislu kot tudi po obsegu (vključene so daljše skladbe). Vse načrtovane vsebine prvega dvoletja se nadgrajujejo. Izvedba mora dokazovati poznavanje in sposobnost fraziranja, kakor tudi že osnovnih stilnih posebnosti posamezne skladbe.

Višja stopnja

Ta stopnja pomeni prehod na zahtevno literaturo, kar pomeni tehnično brezhibno obvladovanje skladb predpisane težavnosti. Izvedba mora biti logična in doživeta, približevati se je treba originalnemu tempu. Vse do sedaj naučene teoretične prvine morajo biti popolnoma obvladane v tehničnem smislu in podprte z ustreznimi slušnimi procesi. Vse komponente se morajo neprisiljeno prepletati in tvoriti čvrsto osnovo za nadaljevanje šolanja z zaokrožitvijo vseh znanj in veščin v logičen sistem.

5.1 MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Minimalni standardi znanja opredeljujejo dosežke učenca, ki jih izkazuje za oceno zadostno (2). Vključujejo obseg in kakovost znanj, spretnosti in veščin, ki jih v skladu z operativnimi cilji (dejavnosti in vsebine) v učnem načrtu predmeta diatonična harmonika učenec razvija med šolskim letom in izkaže ob koncu šolskega leta ter so nujno predznanje za nadaljnje učenje v naslednjem razredu.

1. razred

Učenec še zadovoljivo:

- igra lestvico enoglasno na drugi vrsti v odpiranju in zapiranju meha;
- igra lažje kratke etude in lažje kratke skladbe iz ljudske glasbene dediščine iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta diatonična harmonika, ali druge enakovredne literature po izboru učitelja;
- obvlada osnovno spremljavo z levo roko na basih druge vrste.

2. razred

Učenec še zadovoljivo:

- igra lestvico enoglasno in dvoglasno, z razloženim durovim trozvokom in sočasno na drugi vrsti v odpiranju in zapiranju meha;
- igra lažje kratke etude in lažje kratke skladbe iz ljudske glasbene dediščine iz literature, navedene v operativnih ciljih predmeta diatonična harmonika, ali druge enakovredne literature po izboru učitelja;
- obvlada osnovno spremljavo z levo roko na basih druge vrste v različnih taktovskih načinih (2/4, 3/4, 4/4).

3. razred

Učenec še zadovoljivo:

- igra lestvico enoglasno in dvoglasno, z razloženim durovim trozvokom in sočasno na tretji vrsti v odpiranju in zapiranju meha;
- igra lažje kratke etude in skladbe na drugi in tretji vrsti iz literature, navedene v operativnih ciljnih predmeta diatonična harmonika, ali druge enakovredne literature po izboru učitelja;
- obvlada osnovno spremljavo z levo roko na basih druge in tretje vrste v različnih taktovskih načinih (2/4, 3/4, 4/4).

4. razred

Učenec še zadovoljivo:

- igra lestvico enoglasno in dvoglasno, z razloženim durovim trozvokom in sočasno na prvi vrsti v odpiranju in zapiranju meha;
- igra lažje kratke etude in skladbe na vseh vrstah iz literature, navedene v operativnih ciljnih predmeta diatonična harmonika, ali druge enakovredne literature po izboru učitelja;
- obvlada osnovno spremljavo z levo roko na basih v vseh vrstah v različnih taktovskih načinih (2/4, 3/4, 4/4, 3/8);
- ustvari lastno krajšo skladbo.

5. razred

Učenec še zadovoljivo:

- igra lestvico enoglasno in dvoglasno, z razloženim durovim četverozvokom in sočasno na vseh vrstah v odpiranju in zapiranju meha;
- igra osnovno lestvico na basih;
- igra daljše etude in lažje večdelne skladbe v vseh treh vrstah iz literature, navedene v operativnih ciljnih predmeta diatonična harmonika, ali druge enakovredne literature po izboru učitelja;
- pozna in pri igranju upošteva osnovne artikulacijske in agogične oznake;
- pozna osnove zgodovine inštrumenta, njegovo uporabo in vlogo v ljudskih tradicijah in lokalnih okoljih v slovenskem prostoru (s poudarkom na lastni lokalni tradiciji);
- pri samostojnem igranju prepozna in zmore izbrati primerno literaturo za diatonično harmoniko (v skladu z izvajalsko-tehničnimi in akustičnimi zmožnostmi inštrumenta);
- ustvari lastno krajšo skladbo.

6. razred

Učenec še zadovoljivo:

- igra lestvico enoglasno in dvoglasno, z razloženim durovim četverozvokom in sočasno na vseh vrstah v odpiranju in zapiranju meha;
- igra osnovno lestvico na basih;
- igra daljše etude in lažje večdelne skladbe v vseh treh vrstah iz literature, navedene v operativnih ciljnih predmeta diatonična harmonika, ali druge enakovredne literature po izboru učitelja;
- pozna uglasitve in transpozicije instrumentov, s katerimi se diatonična harmonika najpogosteje povezuje v skupine (npr. klarinet, saksofon, trobenta, evfonij);
- transponira krajše skladbe za en ton navzgor ali navzdol;
- ustvari lastno krajšo skladbo.

6 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Izbira metode učenja diatonične harmonike izhaja iz naravnih danosti otroka. Kontinuiteta dvigovanja težavnosti mora biti enakomerna.

Učence je treba nenehno opozarjati in spodbujati k pravilni drži telesa in inštrumenta, saj je to eden najpomembnejših dejavnikov pouka z začetniki. Čim prej jih navajamo na vizualno neodvisnost (slepo igro). Spodbujamo jih k razvijanju natančne igre, vztrajnosti, pridnosti, delavnosti, samostojnosti in koncentracije. Učiteljeva demonstracija igre ali demonstracija starejših učencev poveča muzikalno občutje in je hkrati velika motivacija. Učitelj nenehno spremlja koordinacijo rok in meha, ki ima v igri harmonike pomembno vlogo. Vodenje meha in mehovna artikulacija sta temelj dobre igre. Vsak učenec naj nastopa čim večkrat.

6.1 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA DOSEGANJE MINIMALNIH STANDARDOV ZNANJA

Zaradi omogočanja doseganja minimalnega standarda znanja za posamezni razred priporočamo okvirni obseg med letom predelane učne snovi iz literature, navedene v učnem načrtu predmeta, ali iz druge primerljive literature po izboru učitelja, kot sledi v nadaljevanju.

Priporočamo tudi, da učenec sodeluje pri izvajanju njegovi stopnji primernih skladb v različnih skupinskih oz. komornih sestavih.

1. razred

Učenec predela vsaj 8 kratkih etud in vsaj 10 kratkih skladb.

2. razred

Učenec predela vsaj 10 kratkih etud in vsaj 12 kratkih skladb.

3. razred

Učenec predela vsaj 6 etud in vsaj 6 skladb.

4. razred

Učenec predela vsaj 6 etud in vsaj 4 skladbe ter ustvari vsaj eno kratko lastno enoglasno skladbo.

5. razred

Učenec predela vsaj 2 etudi in vsaj 4 skladbe ter ustvari vsaj eno kratko lastno dvoglasno skladbo.

6. razred

Učenec predela vsaj 2 etudi in vsaj 4 skladbe ter ustvari vsaj eno kratko lastno dvoglasno skladbo z basi.

7 IZVEDBENI STANDARDI IN NORMATIVI

MATERIALNI POGOJI

Cilji vzgojno-izobraževalnega procesa diatonične harmonike terjajo za svoje uresničevanje primerno veliko, zračno, akustično in zvočno izolirano učilnico. Opremljena mora biti s klavirjem ali pianinom, metronomom, ogledalom ter avdiovizualnimi sredstvi. Velik poudarek je na ustreznosti inštrumentov. Za začetnike priporočamo, da je v učilnici manjše in torej lažje glasbilo (trivrstna otroška harmonika – 10, 11, 10 gumbov v CFB uglasitvi z enim pomožnim gumbom na melodični strani in s šestimi osnovnimi basi), primerno otrokovim fizičnim sposobnostim. Za starejše učence pa naj bo v učilnici trivrstna harmonika normalne velikosti – 11, 12, 11 ali 12, 13, 12 gumbov v CFB uglasitvi z enim pomožnim gumbom na melodični strani ter s šestimi osnovnimi basi.

POGOJI ZA VPIS

Primerna starost in glasbene ter fizične dispozicije za igranje na diatonični harmoniki, ki jih kandidat dokaže na sprejemnem preizkusu.

PREVERJANJE IN OCENJEVANJE

Znanje preverjamo in ocenjujemo pri pouku, na internih in javnih nastopih ter ob koncu šolskega leta pri izpitih. Ocene oblikujemo v skladu s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v glasbenih šolah.